

ПЛАТФОРМА ЗА ВЗАИМОПОМОЩ НА УЧИТЕЛИ И УЧИЛИЩА

Мария Гайдарова

*Министерство на образованието и науката,
Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“*

Резюме. В тази статия е представена създадената през 2020 г. авторска Платформа за взаимопомощ на учители и училища, която е достъпна и безплатна за всички училища и педагогически специалисти в страната след регистрация. Възможностите, предоставени от Платформата за взаимопомощ, позволяват на учителите да работят в мрежа и да си сътрудничат с други учители от всяка точка и по всяко време. Разработените ресурси са в следните насоки: иновативни методи в класната стая, STEM образование, коучинг, лидерство, медии, комуникации, пиар и умения на XXI век. Платформата за взаимопомощ е активна от края на 2020 год. и вече има 2200 регистрирани членове – директори и учители, лидери на образователната система в България; споделени са повече от 160 урока.

Ключови думи: образователни платформи; иновативни методи на обучение; електронни образователни ресурси

Въведение

Съвременната информационно-образователна среда поддържа всички популярни технологични форми на комуникация в рамките на разработваните образователни портали, платформи за е-обучение, персонализирани социални мрежи и др. Според Националната стратегия¹⁾ за ефективно прилагане на ИКТ в образованието и науката при реализация на електронната форма за получаване на образование съществено се изменя характерът на работа на педагозите, основни функции за които стават създаването на електронни учебни материали и провеждането на консултации с обучаващите се. Интеграцията на средства за информатизация в образователната дейност следва да се разглежда като внедряване на комплексен набор от инструменти и нови ИКТ умения и при наличие на съответстващо методическо, организационно и кадрово осигуряване.

Социалните иновации са нови идеи, които отговарят на социалните нужди, създават социални взаимоотношения и формират нови сътрудничества. Обра-

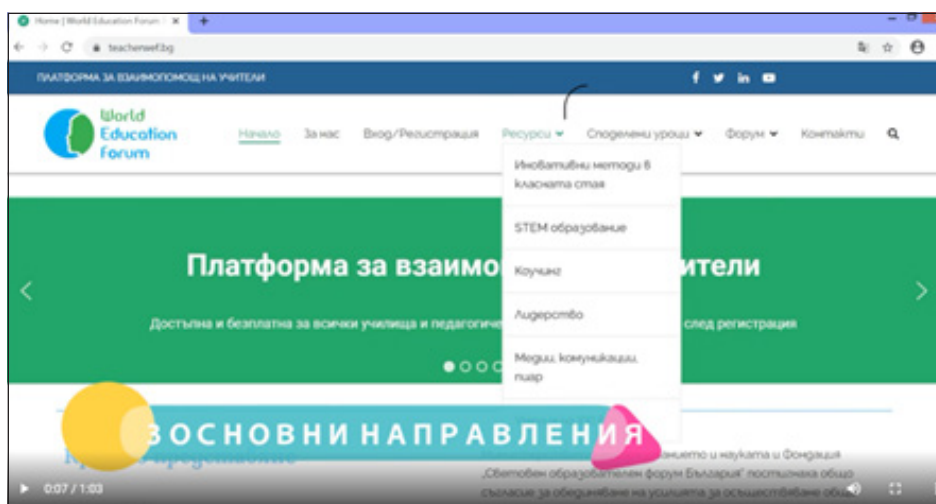
зованието е важна област за развитието на социалните иновации. Това влияе върху повишаването на качеството на живот косвено, но дава и нови перспективи, по-добър старт и разширява възможностите на различните социални групи. След почти пълното затваряне на училища за първи път в Европа през пролетта на 2020 г. предизвикателствата пред всички заинтересовани страни в учебния процес продължават и днес. Училищните ръководители стават неразделна част от комуникацията между всички участници в образованието. В условията на дистанционно обучение и активно използване на информационните технологии е важно да има нови и адекватни форми на подкрепа за учителите по отношение на тяхното професионално развитие, социално взаимодействие и споделяне на добри практики, за да се адаптират своевременно към промените. Учителите са склонни да се чувстват изолирани в собствените си училища, и често са обвързани в голяма степен само с училищния опит. Ключови елементи за бъдещето на образованието и учителската професия са свързани с променящата се роля на учителите и образованието на учителите, ролята на училищата, необходимостта от преквалификация в контекста на уменията на XXI век, ролята на формалното и неформалното учене, технологични иновации и бързо развитие на новите технологии, нарастващото значение на защитата на личните данни и въпросите, свързани с поверителността^{2),3)}.

Средствата, използвани за технологично подпомагане на обучението, които са широко разпространени, са много и разнообразни: платформи за дистанционно обучение; виртуални образователни среди (библиотеки, лаборатории, класни стаи); игрово базирано обучение; виртуална и добавена реалност в обучението; електронно, мобилно и смесено обучение; смартфони, таблети, интерактивни бели дъски, мултимедийни системи и др.; използване на социалните мрежи в образователния процес; облачни технологии и др.⁴⁾.

Тяхната функционалност се допълва и надгражда от подходящ софтуерен инструментариум: електронни учебници, платформи за създаване, публикуване, съхранение, търсене и споделяне на електронни учебни ресурси, системи за организиране и управление на учебния процес и др. В подкрепа на образователния процес се включват също и възможностите за предоставяне на съдържание и аудио и видео ресурси чрез интернет технологиите – социални мрежи, блогове, сайтове и др. Образователните среди и платформи за обучение са предмет на изследване от редица автори (Georgieva 2019; Henderson, 2017; Pavlov, 2012; Georgieva 2015; Kojuharova 2015; Terzieva 2017; Tuparov 2018; Rahnev 2014; Rahnev 2021; Spirova 2020; Terzieva 2021). Съществуват много Web 2.0 инструменти за създаване на атрактивни образователни ресурси^{4),5)}. При уелото им и целесъобразно използване се пораждат нови методи на обучение, усъвършенстват се традиционните, създават се по-ефективни педагогически стратегии.

Платформа за взаимопомощ на учители и училища

В тази статия е представена разработената от автора идейна концепция за подпомагане на професионалното развитие на учителите, като им се предоставят възможности за обмяна на опит, ресурси, взаимно обучение, съвместни проекти и достъп до информация чрез „Учителска е-мрежа“ (фиг. 1). В края на 2020 г. е създадена Платформа за взаимопомощ на учители и училища⁶⁾, която е достъпна и безплатна за всички училища и педагогически специалисти в страната след регистрация. Възможностите, предоставени от Платформата за взаимопомощ, позволяват на учителите да работят в мрежа и да си сътрудничат с други учители.

Фигура 1. Платформа за взаимопомощ на учители и училища

След регистрация потребителите имат възможност:

- да ползват готови ресурси в 6 направления: иновативни методи в класната стая; STEM образование; коучинг; лидерство; медии, комуникации, пиар и умения на XXI век;
- да участват в обмен на разработени от учителите уроци по всички предмети от I до XII клас при запазване на авторските им права;
- да се включат в създадения форум за професионални дискусии, като споделяне на новини, обмен на информация за проекти с колеги от цялата страна, търсене и даване на професионални съвети;
- да активират услугата „Получавай известия от форума“.

Споделянето на уроци и форумът за дискусии в Платформата дават реална подкрепа за обмен на професионални съвети и опит между учители от цялата страна (фиг. 2). В този смисъл, Платформата за взаимопомощ подкрепя разви-

тието на иновативна класната стая чрез гъвкавост, свързаност и адаптивност на учителите към технологичните промени, стимулира процесите на преподаване и обучение като съвместна дейност.

Структура на основната функционалност на Платформата

Начало За нас Регистрация Ресурси Споделен опит Форум Контакти

Начало – кратък текст с информация за цел, визия и възможности на мрежата.

Роля на Платформата за взаимопомощ

Възможностите, предоставени от Платформата за взаимопомощ, позволяват на учителите да работят в мрежа и да си сътрудничат с други учители от всяка точка и по всяко време. Подобно развитие в професията на учителите е важен аспект, който не може да бъде пренебрегнат, когато се обсъжда бъдещето на образованието. Създаването на група дигитални лидери, която да развива професионална общност, би обусловило напредъка и развитието, свързано с достъп и обмен на постижения в съответната професионална област и осигуряване на качествено преподаване и учене в класната стая и извън нея.

Онлайн платформата е достъпна и безплатна за всички училища и педагогически специалисти в страната след регистрация.

За нас – текст за администратора на Платформата (фондация „Световен образователен форум България“), информация за контакт.

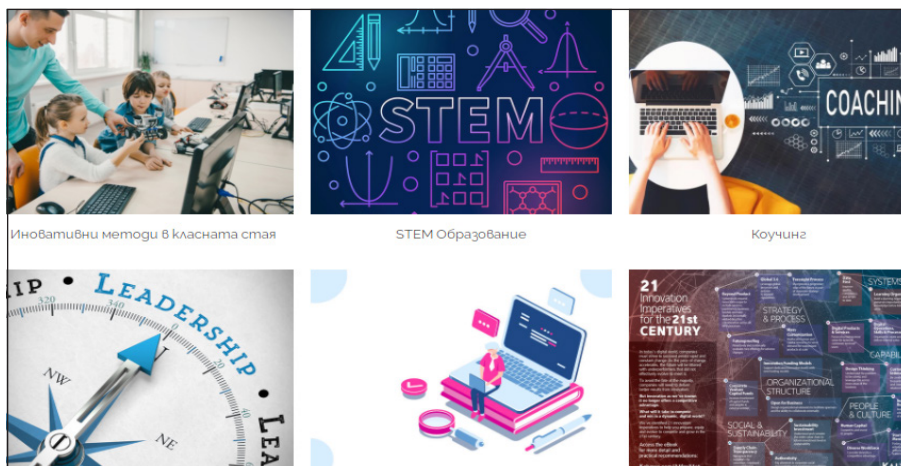
Регистрация – потребителят е педагогически специалист, който се регистрира чрез попълване на формуляр с данни: име, мейл, месторабота (училище, град/село, област), длъжност, тел. за връзка.

Ресурси – достъпна опция след регистрация; текст с описание на темите и препратка към регистрация.

Творчеството и иновациите стават все по-важни за развитието на общество на знанието през XXI век. Те допринасят за икономическия просперитет, както и за социалното и индивидуалното благополучие. Образованието се разглежда като централно за насърчаване на творческите и иновативните умения. Ресурсите могат да се споделят, което намалява натовареността на учителите, тъй като не трябва да създават сами ресурси от нулата.

Предложената информация в модул „Ресурси“ на платформата TeacherWef (фиг. 2) включва организационен отговор на многообразието и сложността на образователните потребности в следните насоки:

- иновативни методи в класната стая;
- STEM образование;
- коучинг;
- лидерство;
- медии, комуникации, пиар;
- умения на XXI век.

Фигура 2. Ресурси, предоставени в Платформата

Предоставянето на достъп до информация от публикувани национални и международни доклади, проучвания, статии и публикации може да се разглежда като форма на подкрепа и наставничество по време на кариерното развитие на учителите.

В **Ресурси** са представени материали по темите, както следва.

1. Иновативни методи в класната стая

Учебната среда включва физическия, социалния и педагогическия контекст, в който се осъществява обучението. Образователните практики се развиват и променят, като по този начин остават фокусирани в бъдещето. Иновативна среда е тази, която предлага на учениците и учителите гъвкавост, свързаност и адаптивност към технологичните промени. Иновативната учебна среда също е тази, в която преподаването и обучението са съвместна дейност, обменът на размисли и запитвания се споделят. Чрез нея се поддържат преподаването и обучението на базата на силни страни за реализиране на ефективен и качествен образователен процес.

Иновативното преподаване ангажира ученика в класната стая и развива интереса му да учи. Иновативните методи на обучение използват креативност, интерактивно и технологично обучение, за да направят ученика теоретично подготвен и с практически умения да се конкурира и развива в едно високотехнологично общество.

Сред предимствата на иновативното преподаване и учене е, че иновативното обучение включва технологии, които правят ученето по-ангажиращо и интересно за децата. ИКТ подкрепят учителите да формулират по-добро обяснение за своите ученици, да осигуряват интерактивна среда за обучение за

тези ученици, които винаги са нетърпеливи да изследват света. То включва креативност в преподаването, което прави ученето интересно.

Някои добре анализирани и иновативни методи за преподаване, които всеки учител може да възприеме и по този начин да направи своя начин на преподаване по-интересен, са: учене чрез преживяване; преподаване чрез сътрудничество (Cooperative learning); съвместно обучение (Collaborative learning); проектно базирано обучение (PBL); преподаване чрез „Обърната класна стая“ (Flipping Classrooms); преподаване чрез виртуална реалност и/или технология за 3D печат; преподаване чрез интерактивни дъски и дисплеи; преподаване чрез облачни технологии, игрово базирано обучение и др.

Информационните технологии стават основен и решаващ компонент в класната стая. Технологиите ни позволяват да обхванем преподаването и оценяването на изцяло нови умения, които са много важни за XXI век и които не могат да се развият в доскоро познатата ни традиционна среда. Същевременно от учителите се изисква да ангажират активно учениците всички заедно по смислен начин във всеки учебен час. Следователно технологиите трябва да работят за поставените образователни цели чрез учителите. „Изключително важно е да се привлекат добри учители, да се подкрепи и насърчи техният професионализъм, да продължи да се инвестира в тях и да изравнят оценката и наградите за подкрепа на иновациите в преподаването“, акцентира Андреас Шлайхер – директор „Образование и умения“ и специален съветник по образователната политика към генералния секретар на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР).

Разработени са три подтеми (фиг. 3):

– съвременни тенденции, които трансформират образованието и стимулират въвеждането на иновации;

Фигура 3. Видове ресурси – Иновативни методи в класната стая

- иновативна учебна среда;
- иновативни методи на преподаване в класната стая.

2. STEM образование

Предизвикателство е да представим технологиите в картината на образователната среда по начини, които се превръщат в ефективно преподаване и учене. Успешните нации и училищни системи поставят високи очаквания за всички ученици. Те обхващат многообразието и осигуряват висока степен на подкрепа за всеки ученик, прилагане на индивидуален подход и обща подкрепа за личностно развитие. ИКТ трябва да бъдат неразделна част от образователния процес, като тяхното използване се основава изключително на иновативни методи и техники на преподаване, да се поставя акцент върху диференциран подход и адаптивност, защото учениците учат с различно темпо и изпитват различни затруднения. Но трябва да отбележим, че наличието на страхотни технологии не може да замести недоброто преподаване.

3. Коучинг

Коучингът може да се определи като непрекъснат процес на предоставяне на обратна връзка на учениците за поддържане или подобряване на тяхното представяне. Коучингът дава възможност на учениците да развият своето мислене и действия в отговор на различни ситуации. Според някои автори той е начин за реализиране потенциала на персонала в максимална степен (Tolhurst 2006). Треньорският подход насърчава ученето, растежа и работата в екип едновременно. Общата цел на коучинга е да даде възможност на индивиди и групи от индивиди (екипи) да се развият и мотивират взаимно, за да постигнат подобрене в представянето си. Учителят наблюдава изпълнението, споделя знания и опит и насърчава учениците да достигат непрекъснато по-високи нива на изпълнение (Brockbank 2006).

4. Лидерство

Лидерството се състои от действия, които помагат на групата да изпълнява успешно задачите си и да поддържа ефективни работни взаимоотношения между своите членове. Според Сюзън Уилкокс от Учебния център за развитие на Университета на Куинс „Отговорното ръководство зависи от гъвкаво поведение; способността да се диагностицира какво поведение е необходимо в определен момент, за да може групата да функционира най-ефективно; способността да се изпълнява това поведение или да се накарат другите членове да го изпълнят. За да участват ефективно в група, особено в лидерска роля, човек трябва да може да общува, да изгражда и поддържа доверие, да управлява конфликти“ (Clutterbuck 2002).

5. Медии, комуникации, пиар

Този модул съдържа информацията относно:

- приложими техники и стратегии за кризисен пиар, планиране на медийни кампании, свързани с постиженията на учители, ученици и ръководители;

– спецификата за създаване на информация; актуална информация за работата на различните видове медии на медийния пазар;

– ефективни методи за разпознаване на фалшиви новини, или т.нар. медийна грамотност – акцент при формирането на граждански активни млади хора.

Тези методи могат да бъдат приложени по всяка учебна дисциплина и във всеки учебен час.

6. Умения на XXI век

В литературата за бъдещето на обучението се подчертава появата на нови умения и необходимостта всички хора непрекъснато да актуализират своите умения и да се преквалифицират. Фокусът на училищното образование се прехвърля от знанието към компетенциите, като по-специално: решаване на проблеми, отразяване, креативност, критично мислене, учене как да учим, сътрудничество и предприемачество, развиване на емоционална интелигентност. В допълнение към тези компетенции в свят, в който информацията е навсякъде, наставничеството и подготовката на учениците да могат да оценяват достоверността на информацията и да я осмислят, трябва да бъде основна цел на програмата за образование (Bell 2008).

В резултат на променените потребности от обучение на учениците се променят и потребностите от обучение на учители и професионално развитие. Учителите ще трябва да могат да надграждат своите компетенции, така че да се адаптират в синхрон с промените и да могат да реагират на бързо променящата се работна среда.

Следващата основна функционалност на Платформата за учителите е меню **Споделени уроци** – включва достъп до споделени вече уроци и възможност за добавяне на нов урок. Опцията е достъпна след регистрация.

От създаването на Платформата в края на 2020 год. досега в нея са регистрирани над 2200 потребители – педагогически специалисти (учители, зам.-директори и директори).

Уроците, които са разработени и споделени в Платформата като образователни ресурси за свободно ползване, са следните. По степен на образование: гимназиален етап – 53 броя, прогимназиален етап – 99, начален етап – 52 броя; по предметна област: български език и литература – 39 броя, изкуства и спорт – 8, ИКТ – 7, математика – 30, обществени науки – 45, природни науки – 44, професионално образование – 15, чужд език – 16 броя.

Заклучение

В Платформата са споделени повече от 160 урока с разработени презентации, обучителни видеоклипове и използвани онлайн ресурси. Споделянето на уроци и дискуссионният форум в Платформата осигуряват реална подкрепа за обмен на професионални съвети и опит между учители от цялата страна. В този смисъл, Платформата за взаимопомощ за учители и училища подпома-

га развитието на иновативна класна стая чрез гъвкавост, свързаност и адаптивност на учителите към технологичните промени, стимулира процесите на преподаване и учене като общи дейности. Вярвам, че възможностите на он-лайн платформата ще бъдат гаранция за по-добро обучение, форма на реална подкрепа и активно сътрудничество между всички нас.

БЕЛЕЖКИ

1. <http://mon.bg/bg/74>
2. https://www.gov.uk/government/publications?keywords=mentoring+and+coachin&publication_filter_option=all&topics%5B%5D=all&departments%5B%5D=national-college-for-teaching-and-leadership&official_document_status=all&world_locations%5B%5D=all&from_date=&to_date
3. <https://pdfs.semanticscholar.org/e106/7f89600ac97bc429f509c194002956307e0d.pdf>
4. <https://learningapps.org/>
5. <https://edubg2020.wixsite.com/edubg/e-obrazovatelni-platformi>
6. <https://www.skillsyouneed.com/ips/team-working.html>
7. <https://www.oecd.org/pisa/sitedocument/PISA-2021-ICT-Framework.pdf>

REFERENCES

- ANGELOVA, E. & RAHNEV, A., 2009. *Boosting teaching and learning effectiveness in training teachers of Information Technology*. Plovdiv: Plovdiv University.
- ANGELOVA, E., STARIBRATOV, I., 2010. On a Virtual Learning Environment, Research and Education in Mathematics, Informatics and Their Applications. *Proceedings of the Anniversary International Conference*, 403 – 410.
- BELL, J., 2008. *Doing your Research Project: a Guide for first time researchers in education, health and social science*. Buckingham: Open University Press.
- BROCKBANK, A. & MCGILL, J., 2006. *Facilitating Reflective Learning through Mentoring and Coaching*. UK, London.
- CLUTTERBUCK, D., 2002. *Everyone Needs a Mentor*. CIPD.
- CLARKE, B. & CHAMBERS, P., 2002. *Reflective Practices in Teacher Education: An International Perspective*. Worcester: University College Worcester.
- GAYDAROVA, M., TERZIEVA, T. & RAHNEV, A., 2020. ICT Based Approaches to increase the efficiency of the educational process. In: *Synergetics and Reflection in Mathematics Education*.

- GEORGIEVA, M. & GROZDEV, S., 2015. *Morfodinamikata za razvitiето na noosferniya intelekt*. Sofia: Iztok-Zapad [In Bulgarian].
- GEORGIEVA, R. & TUPAROVA, D., 2019. Obrazovatelni kompyutarni igrovi sredi za obuchenie po programirane i razvitie na algoritmichno mislene – sravnitelen analiz. V: *Obrazovanie po matematika i informatika*, 150 – 156 [In Bulgarian].
- HENDERSON, M., SELWYN, N. & ASTON, R., 2017. What works and why? Student perceptions of ‘useful’ digital technology in university teaching and learning. *Studies in Higher Education*, **42**(8).
- KARABOV, A., TERZIEVA, T. & RAHNEV, A., 2018. Research results on the use and development of e-learning content, Mathematics and Education in Mathematics. In: *Proceedings of the Forty-seventh Spring Conference of the Union of Bulgarian Mathematicians*, 239 – 245.
- KOZHUHAROVA, G. & IVANOVA, D., 2015. Didakticheski model za prilozhenie na IKT v obrazovaniето. *Pedagogicheski forum*, **4** [In Bulgarian].
- LORD, P., ATKINSON, M. & MITCHELL, H., 2008. *Mentoring and Coaching for Professionals: a Study of the Research Evidence*. London: TDA.
- PAVLOV, N., RAHNEV, A. & RAHNEVA, O., 2012. Virtul Classroom for Electronic Learning. In: *Traditions, Directions, Challenges*, 107 – 112. Smolyan [In Bulgarian].
- RAHNEV, A. & ANGELOVA, E., 2009. *Training Teachers of Mathematics in the use of Modern Information Technologies for Teaching*. Plovdiv: Plovdiv University [In Bulgarian].
- RAHNEV, A., PAVLOV, N. & KYURKCHIEV, V., 2014. Distributed Platform for e-Learning – DisPeL. *European International Journal of Science and Technology (EIJST)*, **3**(1), 95 – 109.
- RAHNEVA, O. & PAVLOV, N., 2021. *Distributed systems and applications in learning*. Plovdiv: Plovdiv University Press.
- SPIROVA, M., TERZIEVA, T. & RAHNEV, A., 2020. Digital Learning Environments. In: *Synergetics and Reflection in Mathematics Education* 301 – 310. Plovdiv: Paisii Hilendarski.
- TERZIEVA, T., GOLEV, A. & STAVREV, S., 2017. Serious games – an innovative educational mean. In: *Innovative ICT in Business and Education: Future Trends, Applications and Implementation* (107 – 114). Plovdiv: Paisii Hilendarski.
- TERZIEVA, T., 2021. Development of Cognitive Skills through Computer Educational Games, Pedagogy. *Bulgarian Journal of Educational Research and Practice*, **93**(7), 879 – 888.

- TOLHURST, J., 2006. *Coaching for Schools: A practical Guide to building leadership capacity*. Pearson Longman.
- TUPAROV, G. & TUPAROVA, D, 2018. Approaches for integration of educational computer games in e-learning environments. *Proceedings. IEEE Xplore Digital Library*, 772 – 777.

PLATFORM FOR MUTUAL ASSISTANCE OF TEACHERS AND SCHOOLS

Abstract. This article presents the created Platform for mutual assistance of teachers and schools, which is accessible and free for all schools and pedagogical specialists in the country after registration. Opportunities, through the mutual aid platform, allow teachers to network and collaborate with other teachers from anywhere, anytime. The Platform for teachers and schools is updated every three months and includes an organizational response to the diversity and complexity of educational needs in the following areas: Innovative methods in the classroom, STEM education, Coaching, Leadership, Media, communications, PR and Skills of the 21st century. The mutual aid platform has been active since the beginning of 2021 and already has 2200 registered members - principals and teachers, leaders of the education system in Bulgaria; more than 160 lessons have been shared.

Keywords: educational platforms; innovative methods in the classroom; digital educational resources

✉ **Mrs. Maria Gaydarova**

ORCID ID: 0000-0003-4597-9550

Faculty of Mathematics and Informatics
Plovdiv University “Paisii Hilendarski”

Plovdiv, Bulgaria

E-mail: mariagaidarova@abv.bg